

MEMO

Van Cluster Versterking Bestuur en Organisatie
Aan Griffie
Datum 21 oktober 2024
Betreft Beantwoording technische vragen [Begroting 2025](#)

Contactpersoon

De heer J. Rademakers en mevrouw S. Aïtelberd
T 078 770 4159
E j.rademakers@dordrecht.nl en s.aitelberd@dordrecht.nl

Vragen gesteld tijdens de technische briefing d.d. 8 oktober		
		Wethouder Van der Linden
1.	Welke verbonden partijen dragen bij aan het tekort bij de ontwikkelingen?	Sociaal domein: Hogere kosten jeugd We ontvangen maandelijks informatie van het onderdeel van de GR dienst Gezondheid & Jeugd over het jeugdhulpgebruik en de daarmee samenhangende (verwachte) kosten. Gezien de verwachte kostentoeename in 2024 (en de mogelijke structurele effecten hiervan) hebben we een forecast voor 2025 laten opstellen. We hebben de verwachte meerkosten van deze forecast, onder aftrek van extra middelen uit de Meicirculaire 2024, verwerkt in onze begroting.
		Wethouder Van der Kruijff
2.	Hoe is de financiële ontwikkeling rente opgebouwd?	Vanuit het in control programma is gekozen om de raming op taakveld treasury opnieuw op te bouwen. Op basis van de actuele investeringsplanning en het actuele meerjarenperspectief grondexploitaties is de liquiditeitenplanning aangepast en op basis van de renteverwachting is de toekomstige financieringsbehoefte financieel vertaald. Vervolgens zijn de oude ramingen ingetrokken en is de nieuwe begroting ingebracht. Ten opzichte van de oude raming moet o.b.v. de een aanpassing in de notitie rente (van de commissie BBV) meer rente worden toegerekend aan grondexploitaties (2% in plaats van 0,8%). Tot en met 2023 was het verplicht om voor grondexploitaties (BIE) rente en regulier omslagrente aparte rentepercentages te hanteren. Met ingang van boekjaar 2025 wordt voor grondexploitaties

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

		geen onderscheid meer gemaakt in het BBV, waardoor de rentetoerekening plaatsvindt op basis van de reguliere omslagrente. Dit levert voor 2025 een voordeel op en dat vice versa gepaard gaat met een financieel nadeel voor grondexploitaites/gebiedsontwikkelingen. Meerjarig zien we meer fluctuaties omdat de "oude" liquiditeitsprognose uitging van lagere rentelasten en hogere rentebaten.
		Wethouder van Benschop
3.	Hoe is de financiële ontwikkeling POK-middelen opgebouwd?	We hebben de lasten van de POK middelen structureel begroot, terwijl deze in de algemene uitkering er vanaf 2028 uitvallen. We hebben de ruimte dus onterecht uit eigen middelen gehaald. Wij verlagen daarom de lasten in de meerjarenbegroting vanaf 2028 met € 948.000. Mogelijk maakt het Rijk deze middelen op een later moment alsnog structureel (waarbij de gemeentefonds uitkering dan omhoog gaat) en zo niet, zullen de activiteiten afgebouwd moeten worden of zal (in overleg met de partners ZVH) naar alternatieve dekking gekeken moeten worden.
		Wethouder Van der Kruijff
4.	Over welke kaplasten? Alle activa is geactualiseerd, vraag is hier een lijst van te maken? Waar zit het voordeel in op hoofdlijnen?	Het voordeel in 2025 op de afschrijvingslasten zit op de producten wegen en hoofdinfrastructuur als het gevolg van doorgeschoven investeringen.
		Wethouder Van der Linden
5.	Staatje met cultuur en kunst en geschiedenis, wat valt onder het een en wat onder het andere? Pagina. 33 van de begroting.	Product kunst en geschiedenis zijn de kosten m.b.t. gemeentelijke musea. Product cultuur is overige cultuur bijvoorbeeld Kunstmin en Stichting Cultuur Educatie.
		Beter voor Dordt
		Wethouder Van der Kruijff
6.	Heeft de september-circulair nog impact op de begroting 2025 en verder, graag een onderbouwing van het antwoord?	Ja, er wordt een kleine plus verwacht. De volledige, financiële impact wordt momenteel nog berekend. Hiervoor ontvangt u een nog een raadsvoorstel.
		Wethouder Van der Kruijff
7.	Hypothetisch gezien want Beter Voor Dordt wil de lokale belasting betaalbaar houden wat levert het de Gemeente Dordrecht op als we de	De hier bedoelde belastingcapaciteit maakt duidelijk hoe de gemiddelde belastingdruk (voor een meerpersoonshuishouden met een koopwoning) in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde van het voorgaande jaar. Het bedrag wordt berekend door de gemiddelde ozb-heffing (€ 343; zie pagina 14), bij het afvalstoffenheffingstarief voor een

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	belastingcapaciteit zouden verhogen van de te verwachten 95% naar 100%?	meerpersoonshuishouden (€ 364) en de tarieven voor de rioolheffing eigenaar (€ 238) op te tellen (€ 945) en dit af te zetten tegen het landelijk gemiddelden (€ 994; dat wordt gepubliceerd in de COELO-gids). Voor 2025 komen we dan op een percentage van 95%. 100% in deze opstelling betekent dat de totale aanslag woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met een koopwoning, zoals in het voorbeeld, omhoog moet naar € 994. 1% van de opbrengst ozb woning-eigenaren is gelijk aan afgerond € 164.000. Hierbij geldt echter wel de volgende kanttekening: de opstelling belastingcapaciteit gaat uit van gemiddelden en rekent met één van de drie ozb-percentages, namelijk woning-eigenaren. Daadwerkelijk terugrekenen naar een bedrag is niet helemaal zuiver omdat iedere belastingaanslag weer anders is in verband met alle variabelen die zich hierbij voordoen: meerpersoonshuishouden of alleenstaand, de WOZ-waarde, woning-eigenaar, niet-woning-eigenaar of niet-woning-gebruiker, mogelijkheid tot kwijschelding. Het betreft dus een momentopname, ieder jaar kan en zál anders zijn. We verwachten zeker andere landelijke gemiddelden vanaf 'ravijnjaar' 2026, dus deze beschouwing wordt mogelijk volatiel. Belangrijker (o.i.) is de keuze die de gemeente zelf bij de perspectiefnota maakt ten aanzien van de gewenste totaalopbrengst woningen/niet-woningen en de gewenste mate van kostendeckking van afval- en riooltarieven. De opstelling van de belastingcapaciteit kan hierbij een hulpmiddel zijn om te bezien welk percentage er dan gemiddeld uitkomt ten opzichte van de gemiddelde woonlast van Nederland.
		Wethouder Van der Kruijff
8.	Het valt op dat in 2022 het aantal werkloosheidsuitkeringen en bijstandsuitkeringen flink zijn gedaald ten opzichte van de jaren ervoor en in 2023 weer flink aan het stijgen zijn. Is hier een logische verklaring voor? Wat zijn de besparingen als het aantal werklozen en bijstandsuitkeringen met 10% zouden dalen?	De stijging van de werkloosheidsuitkeringen in 2023 is het gevolg van een krimp van de economie in dat jaar tot een milde recessie. In de Jaarstukken 2023 GR Sociaal is ook verwezen naar deze conjuncturele ontwikkeling. Gemeente Dordrecht neemt de bijstand in haar begroting budgetneutraal op. Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz 2004 en voor de inzet van Loonkostensubsidie (LKS). We gaan in de begroting uit van het principe dat de BUIG voldoende is om de lasten van bijstand te kunnen dekken. Daling van de bijstandsuitkeringen met 10% zou betekenen dat we ervan uitgaan dat de BUIG in de begroting met hetzelfde bedrag (als de daling van de kosten van

Kenmerk

Datum

21 oktober 2024

		bijstand) zou dalen. Bij een daling van het aantal bijstandsgerechtigden bestaan er kansen dat dit zal leiden tot lagere kosten op bijvoorbeeld minimaregelingen of voorzieningen in het sociaal domein.
		Wethouder Van der Kruijff
9	Vraag, Tabel 'Eigenaren-bewoners met woning met gemiddelde WOZ-waarde voor koopwoningen' op blz. 14 van de pdf. Alle onderdelen stijgen met 2,1% maar de uiteindelijke stijging is 1,6%. Dat is wiskundig niet uit te leggen. Worden de lokale belastingen niet in 10 maanden geïnt, ipv 12 wat in het document staat?	De indexering is conform besluitvorming Perspectiefnota 2025 uitgevoerd. Dus 2,1% over de geraamde belastingopbrengst 2024 zoals begroot in 2024 conform bestendige gedragslijn en vastgelegd in de nota Lokale Heffingen. Dit is een startpunt voor de tarifiering. Vervolgens komen na de PPN 2025 nieuwe gegevens die invloed hebben op de gewenste opbrengst en daarmee het tarief. Deze nieuwe gegevens zijn: bijvoorbeeld de woningwaardestijging/-daling (voor 2025 ingeschat op 8% stijging), areaalontwikkelingen, leegstand en de ontwikkelingen in marktwaarde vastgoed, alsook kosten voor bezwaar. Al deze gegevens worden betrokken bij de tariefbepaling en dit leidt tot de drie tarieven OZB. Hierdoor kan het voorkomen dat het bedrag ozb waarmee in het theoretische rekenmodel op pagina 14 van de Begroting (PDF) gerekend wordt, minder en/of meer is dan het bij de perspectiefnota vastgestelde percentage ten opzichte van het voorgaande jaar. Wanneer de waarde van de woning met meer of minder dan 8% stijgt, kan de totale stijging van de woonlasten (OZB+afvalstoffenheffing+rioolheffing) onder de streep afwijken van het berekende percentage op pagina 14 omdat deze uitgaat van een gemiddelde. Hieronder is de werking van WOZ-waardestijging/-daling en gewenste opbrengst ook uitgelegd in een visualisatie.

Kenmerk

Datum

21 oktober 2024

		Woningbezitters betalen ieder jaar Onroerend Zaak Belasting. Vaststelling door gemeente als volgt: M² wijk WOZ-waarde verkoopcijfers etc. X hoogte vastgesteld door gemeenteraad OZB-tarief ontwikkeling woningwaarde & gewenste belastingopbrengst = Belasting- opbrengst Belastingopbrengst blijft gelijk? ↓ DAN... zijn er 3 scenario's: 1 WOZ-waarde stijgt OZB tarief daalt 2 WOZ-waarde onveranderd OZB tarief onveranderd 3 WOZ-waarde daalt OZB tarief stijgt
		Via automatische incasso wordt een belastingaanslag normaliter in 10 maandelijkse termijnen geïnd. De genoemde 'deelbaar te zijn door 12' op pagina 14 betreft het berekenen van de jaartarieven Afvalstoffenheffing en Rioolheffing gebruiker die deelbaar moeten zijn in verband met tussentijds kunnen opleggen en verminderen bij bijvoorbeeld een verhuizing.
		Wethouder Van der Kruijff
10	Vraag over de tabel op blz. 24 van de pdf 'Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht'. De Stelposten stijgen de komende jaren met 8 - 10 miljoen per jaar! Graag nadere duiding hoe dit komt.	De stelposten op programma Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht bestaan voor het overgrote deel uit inflatiecorrectie.
		Wethouder Van der Kruijff

Kenmerk**Datum** 21 oktober 2024

11.	Vraag over schatkistbankieren op blz.129 van de pdf, hoe duid ik de 810 miljoen? Waar komt dit gigantische bedrag vandaan?	Dit betreft het begrotingstotaal en is component van een door BBV voorgeschreven formule.
		Wethouder Van der Kruijff
12.	Inzet overschotten 2024-25 Welke technische mogelijkheden zijn er om de overschotten over 2024 en 2025 in te zetten ter dekking van het tekort dat nu blijkt uit het meerjarenperspectief voor 2026?	Een eventueel overschot 2024, thans in de Bestuursrapportage ingeschat op € 3,2 miljoen, wordt conform de kaders toegevoegd aan de Algemene Reserve, tenzij de raad een andere aanwending voorstaat. Dat kan bijvoorbeeld het (door)storten zijn in de bestemmingsreserve Op weg naar Ombuigingen. Voor wat betreft het huidige begrote overschot 2025 wordt bij deze begroting al voorgesteld het overschot voor een bedrag van € 7 miljoen aan te wenden voor de vorming van de bestemmingsreserve Op weg naar Ombuigingen. Technisch gezien kan deze bestemmingsreserve worden ingezet ter dekking van het tekort vanaf 2026. Een kanttekening hierbij is dat in de kaders van het provinciaal financieel toezicht gekeken wordt naar het structurele begrotingsevenwicht waar het incidenteel laten vrijvallen van reserves geen invloed op heeft. Een en ander is met inachtneming van de ondergrens van de weerstandsratio van 1,0.
	Partij voor de Dieren	
		Wethouder Van der Linden
13.	We voeren de nieuwe cultuurnota Dordrecht 2030 uit. We zetten in op de toekomstbestendigheid van de Dordtse culturele sector door het blijven ondersteunen van cultureel aanbod in Dordrecht. Is dit inclusief de aangenomen amendementen?	Ja
		Wethouder van der Linden
14.	Is er al structureel budget uitgetrokken voor de onderhoudskosten van de nieuwe openbare ruimte in het project "Dubbeldam in Bloei"? Zo ja, welk budget wordt hiervoor gereserveerd en welke (onderhouds)werkzaamheden zullen hier voor dit budget jaarlijks plaatsvinden?	Nog niet. Dit wordt betrokken bij het proces van de areaaluitbreiding. Bij de toename van openbare ruimte, bijvoorbeeld als gevolg van het opleveren van een nieuwe woonwijk, wordt door de beheerders het extra benodigde budget voor beheer en onderhoud berekend. De uitkomst daarvan wordt als areaaluitbreiding ingediend bij de perspectiefnota.

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

		Wethouder van der Linden																		
15.	Is er al structureel budget uitgetrokken voor de onderhoudskosten van de nieuwe openbare ruimte in het project “De Nieuwe Hoven”? Zo ja, welk budget wordt hiervoor gereserveerd en welke (onderhouds)werkzaamheden zullen hier voor dit budget jaarlijks plaatsvinden?	Zie antwoord vraag 14.																		
		Wethouder van der Linden																		
16.	Welk structureel budget is uitgetrokken voor de onderhoudskosten van de nieuwe openbare ruimte in het project Amstelveen? Zo ja, welk budget wordt hiervoor gereserveerd en welke (onderhouds)werkzaamheden zullen hier voor dit budget jaarlijks plaatsvinden?	Zie antwoord vraag 14.																		
		Wethouder Merx																		
17.	Kan een totaaloverzicht worden gegeven van in de afgelopen 5 jaar opgeleverde nieuwbouwprojecten en de daaraan gerelateerde structurele budgetten voor onderhoud van de openbare ruimte? In de begroting lezen we: “Voor een aangenaam verblijfsklimaat is ook toenemende aandacht voor groen in de binnenstad, zowel voor bewoners als bezoekers.” Ook in andere wijken is uiteraard behoefte aan een aangenaam verblijfsklimaat. Vandaar de volgende vragen: • Welke vergroeningsmaatregelen neemt het college in de 19e-eeuwse schil? Met hoeveel m2 neemt het groen in deze wijk hierdoor toe? Welke verhoging van het	Nee er is geen totaaloverzicht per nieuwbouwproject. Bij de toename van openbare ruimte, bijvoorbeeld als gevolg van het opleveren van een nieuwe woonwijk, wordt door de beheerders het extra benodigde budget voor beheer en onderhoud berekend. De uitkomst daarvan wordt als areaaluitbreiding ingediend bij de Perspectiefnota. Zie onderstaande tabel voor het totaal aan areaal uitbreidingen per jaar van de afgelopen 5 jaar. <table><tr><th></th><th colspan="5">Arealuitbreiding Perspectief/Kadernota</th></tr><tr><th></th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th><th>2025</th></tr><tr><td>Arealuitbreiding in euro's</td><td>235.642</td><td>202.625</td><td>369.296</td><td>557.593</td><td>404.525</td></tr></table> Er is geen inschatting te maken van de toename in het exacte aantal m2 groen. Vanuit de Opgave Levendige Binnenstad is geld gereserveerd voor het vergroenen van de Binnenstad. Voor andere wijken geldt dat er bij herinrichtingen en meerjarig onderhoudplanprojecten wordt gekeken naar meekoppelkansen voor het vergroenen en/of het verhogen van de biodiversiteit. Zie ook beslispunt 3 uit het raadsvoorstel Begroting 2025 met betrekking tot ambities openbare ruimte en het antwoord op technische vraag 64.		Arealuitbreiding Perspectief/Kadernota						2021	2022	2023	2024	2025	Arealuitbreiding in euro's	235.642	202.625	369.296	557.593	404.525
	Arealuitbreiding Perspectief/Kadernota																			
	2021	2022	2023	2024	2025															
Arealuitbreiding in euro's	235.642	202.625	369.296	557.593	404.525															

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	groenonderhoudsbudget wordt aan deze vergroting van het areaal gekoppeld? • Welke vergroeningsmaatregelen neemt het college in Oud-Krispijn? Met hoeveel m2 neemt het groen in deze wijk hierdoor toe? Welke verhoging van het groenonderhoudsbudget wordt aan deze vergroting van het areaal gekoppeld? • Welke vergroeningsmaatregelen neemt het college in Nieuw-Krispijn? Met hoeveel m2 neemt het groen in deze wijk hierdoor toe? Welke verhoging van het groenonderhoudsbudget wordt aan deze vergroting van het areaal gekoppeld? • Welke vergroeningsmaatregelen neemt het college in het Land van Valk? Met hoeveel m2 neemt het groen in deze wijk hierdoor toe? Welke verhoging van het groenonderhoudsbudget wordt aan deze vergroting van het areaal gekoppeld? • Welke vergroeningsmaatregelen neemt het college in Crabbehof? Met hoeveel m2 neemt het groen in deze wijk hierdoor toe? Welke verhoging van het groenonderhoudsbudget wordt aan deze vergroting van het areaal gekoppeld? • Welke vergroeningsmaatregelen neemt het college in Wielwijk? Met hoeveel m2 neemt het groen in deze wijk hierdoor toe? Welke verhoging van het groenonderhoudsbudget wordt aan deze vergroting van het areaal gekoppeld?	
--	---	--

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	- Welke vergroeningsmaatregelen neemt het college in de Vogel- en Indische Buurt? Met hoeveel m2 neemt het groen in deze wijk hierdoor toe? Welke verhoging van het groenonderhoudsbudget wordt aan deze vergroting van het areaal gekoppeld? - Welke vergroeningsmaatregelen neemt het college in de Staart, uitgezonderd Stadswerven? Met hoeveel m2 neemt het groen in deze wijk hierdoor toe? Welke verhoging van het groenonderhoudsbudget wordt aan deze vergroting van het areaal gekoppeld?	
		Wethouder Merx
18.	Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht Doelstelling 1: Het intensiveren van de vergroening en verduurzaming van de openbare ruimte. In ons beheer en onderhoud, maar ook bij projecten in de weg- en waterbouw, hebben we steeds meer aandacht voor vergroening en verduurzaming. Hoe verhoudt zich het uitgekilde boomonderhoud tot deze ambitie? We realiseren het Stadspark als groene longen van de stad. Hoe verhoudt zich het uitgekilde boomonderhoud tot deze ambitie? Volgend college wordt opgezaaid met onderhoudstekorten.	Betreft een politieke vraag. Deze kunnen gesteld worden bij de raadsbehandeling. Wel verwijzen we in dit kader naar het recentelijk door de raad vastgestelde beleid ten aanzien van boomonderhoud: Raadsinformatiebrief over Beantwoorden moties M2 tot en met M6 bij raadsbesluit over Bomenprogramma op 12 maart 2024 - Raadsinformatiebrief.
		Wethouder De Jonge
19.	In de begroting lezen we: "Vanuit de Dordtse Isolatie Aanpak (sic) in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma helpen we in 2025	"In de aanpak Klimaatneutraal staat op pagina 50 een factsheet opgenomen waaruit u kunt aflezen hoeveel van de grofweg 58.000 woningen in Dordrecht nog verduurzaamd moeten worden en welke energielabels daarvan bekend zijn. Dit is opgesplitst naar verschillende soorten woningen

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	ongeveer 1.000 woningen met isoleren." Dit geeft aanleiding voor de volgende vragen: • Hoeveel woningen moeten er in Dordrecht nog geïsoleerd worden om de doelstelling van een klimaatneutrale stad in 2040 te halen? • Hoeveel woningen zullen er dus per jaar geïsoleerd moeten worden om de doelstelling van een klimaatneutrale stad in 2040 te halen? • Is de gemeente op koers om deze doelstelling te halen? Zo nee, welke maatregelen neemt het college om een versnelling in te zetten?	(bezit van woningbouwcorporaties, Verenigingen van Eigenaren, et cetera) omdat allen een andere aanpak kennen. De meeste eigenaren van koopwoningen moeten op eigen initiatief aan de slag en zijn hier vaak ook volop mee bezig. De gemeente ondersteunt hen met collectieve inkoopacties en informatie over subsidies en financieringsmogelijkheden. Voor monumenten en Verenigingen van Eigenaren bieden we extra hulp en begeleiding vanwege de extra complexiteit die zij hebben bij het verduurzamen van hun woning. Vanuit het Nationaal Isolatieprogramma heeft de gemeente geld aangevraagd om eigenaren van koopwoningen met een slechte energetische staat en een lage WOZ-waarde (< € 308k) te helpen verduurzamen. Voor deze uitkering moeten in totaal 5.540 woningen verduurzaamd worden voor 2030. We werken hierbij wijkgericht en hebben gerekend met 2 isolatiemaatregelen per woning. Daarnaast zijn de woningcorporaties Woonbron en Trivire verantwoordelijk voor de verduurzaming van een groot deel van het woningaanbod in Dordrecht. We hebben afspraken gemaakt met de woningcorporaties, zodat zij hun woningvoorraad planmatig verduurzamen." In totaal helpen wij concreet 5.540 woningen met het isoleren van de woning vanuit het Nationaal Isolatieprogramma. Dit jaar zijn we hiermee begonnen, wat betekent dat we circa 1.000 woningen ieder jaar helpen isoleren tot 2030. Dit jaar is het opstartjaar is voor de NIP-aanpak. Daarin zijn we bezig de aanpak en organisatie goed op te zetten en draaien we een pilot op de Staart. Vanaf volgend jaar gaan we deze aanpak opschalen met de lessen die dit jaar geleerd zijn en verwachten wij wel aan de doelstelling van 5.540 geïsoleerde woningen in 2030 te kunnen voldoen. Kortom; verschillende partijen (woningeigenaren, gemeente, woningbouwcorporaties) werken allemaal aan delen van de totaalopgave. Het is niet zo dat ieder jaar een gelijk deel van de isolatieopgave aangepakt wordt en we dus het totaal aantal woningen door het aantal jaren tot 2040 kunnen delen. Voor het verloop van de aantallen zijn we namelijk ook afhankelijk van het tempo dat woningeigenaren en de woningbouwcorporaties maken. Voor het Nationaal Isolatie Programma weten we het aantal woningen per jaar zoals hierboven genoemd. Met de jaarlijkse tussenrapportages Energietransitie waarvan u de eerste begin 2025 krijgt en met de monitor Klimaatneutraal laten we de voortgang zien en kunnen we bijsturen als het tempo te laag ligt.
--	--	---

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

		Inzetten op versnelling doen we nu al via vele projecten zoals het aanspreken van particuliere verhuurders, de palt-afspraken met woningbouwcorporaties, onze vve-aanpak en monumenten-aanpak, LIP/NIP, de Volkshuisvestingsfonds aanpak in Crabbehof (en Krispijn in aanvraag).
		Wethouder De Jonge
20.	Verder lezen we: "Daarnaast ontzorgen we 100 gemeentelijke monumenteigenaren in hun weg naar verduurzaming." Dit geeft aanleiding voor de volgende vragen: • Hoeveel gemeentelijke monumenten moeten er in Dordrecht nog verduurzaamd worden om de doelstelling van een klimaatneutrale stad in 2040 te halen? • Hoeveel gemeentelijke monumenten zullen er dus per jaar verduurzaamd moeten worden om de doelstelling van een klimaatneutrale stad in 2040 te halen? • Is de gemeente op koers om deze doelstelling te halen? Zo nee, welke maatregelen neemt het college om een versnelling in te zetten?	Er zijn in Dordrecht 544 gemeentelijke monumenten die een woonfunctie hebben. Het is hiervan heel lastig te achterhalen hoeveel er nog moeten verduurzamen. Monumenten hebben namelijk geen energielabelplicht en er gelden strengere eisen voor het verduurzamen van een monument. Veel van de eigenaren van monumenten gaan zelf aan de slag met verduurzamen. Als gemeente richten we onze inzet op woningeigenaren die én een lage WOZ-waarde hebben én een slecht energielabel. Voor monumenteneigenaren hebben we daarnaast een ontzorgingsaanbod waarin we monumenteneigenaren helpen in de processtappen naar verduurzaming toe. Het verduurzamen van een monument is namelijk een heel maatwerktraject waarin eigenaren ondersteuning kunnen gebruiken. Vanuit de gemeente bieden we dit aan, aan woningeigenaren in gemeentelijke monumenten, rijksmonumenteneigenaren kunnen hiervoor terecht bij het Nationaal Restauratiefonds. We verwachten van het grootste deel van de monumenteneigenaren dat ze daarmee op eigen initiatief verder verduurzamen. We monitoren de voortgang en kunnen de aanpak bijstellen/intensiveren als dit nodig is.
		Wethouder De Jonge
21.	Op pagina 40 van de begroting zien we dat de hoeveelheid restafval die Dordtse huishoudens jaarlijks produceren 28 kilo meer is dan het gemiddelde van de G40. Dit geeft aanleiding tot de volgende vragen: • Wat verklaart de hoge productie van restafval door Dordtse huishoudens? • Welke maatregelen treft het college om deze productie te verminderen?	De hoeveelheid restafval is met de maatregelen voor de laagbouw in 2021 aanzienlijk verminderd. In 2022 is 174 kg restafval per inwoner ingezameld. Dat was, na Alblasterdam, het beste resultaat in de Drechtsteden. De hoeveelheid grof restafval dat naar de milieustraat wordt gebracht is relatief hoog. Door intensivering van de controles op de milieustraat blijkt dat ook veel inwoners uit andere gemeenten afval op de milieustraat van Dordrecht komen brengen www.rtdordrecht.nl/nieuws/1-op-de-5-bezoekers-dordtse-milieustraat-komt-niet-uit-die-gemeente.

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	Waarom begroot het college geen vermindering van de restafvalproductie in 2025 ten opzichte van het behaalde resultaat in 2022?	Bij niet alle G40-gemeenten sprake is van stedelijke context en in de vergelijking tussen stedelijke gemeenten binnen de G40 komen we gemiddeld uit. Dordrecht doet het met 174 kg/inwoner relatief goed in vergelijking met de G40 gemeenten met dezelfde stedelijkheidsklasse 1 (185 kg/inwoner) en met hetzelfde aandeel 40-50% hoogbouw (181 kg/inwoner). Om de hoeveelheid restafval verder te verminderen, verbeteren we in 2024 en 2025 conform het vastgestelde Grondstoffenplan Dordrecht 2021-2030 de voorzieningen voor afvalscheiding bij de hoogbouw en voeren we bij alle hoogbouw de scheiding van GFT en etensresten in. Dit zal voor een lichte verbetering van de afvalscheiding zorgen. De invoering van het recycletarief in 2026 conform het Grondstoffenplan zorgt voor een veel sterkere verbetering van de afvalscheiding, met name bij de hoogbouw, omdat dan een drempel ontstaat voor het ongescheiden aanbieden van restafval. Bij de laagbouw is al een drempel met het vierwekelijks legen van de bakken voor restafval. In de begroting is 168 kilo per inwoner aan fijn restafval begroot. Dit is minder dan de realisatie 2022 en is realistisch ook als de voorzieningen bij de hoogbouw in de loop van 2025 in gebruik worden genomen.
		Wethouder De Jonge
22.	Op pagina 43 van de begroting zien we dat in 32 straten in Dordrecht fijnstofnormen nog worden overschreden. Kan het college per wijk aangeven welke maatregelen het neemt om fijnstofniveaus in deze straten te beperken?	De monitorrapportage over uit 2023 (over het jaar 2022) laat zien dat op geen enkele plaats sprake is van een overschrijding van wettelijke norm voor fijnstof en stikstofdioxide. De omgevingsvisie 1,0 streeft een hoger ambitieniveau na dan de wettelijke normering. De streefwaarde voor het jaar 2030 is het behalen van de richtwaarde voor schone lucht van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) uit 2002. De in de monitorrapportage geconstateerde overschrijding van de WHO-richtwaarde wordt met name veroorzaakt door het autoverkeer in de betreffende straten. In oktober 2024 heeft de gemeenteraad het mobiliteitsplan Dordrecht 2040 vastgesteld. Door uitvoering te geven aan dit mobiliteitsbeleid beogen wij de rol van de auto in het stedelijk verkeer terug te dringen en daarmee tegelijkertijd de luchtkwaliteit op straatniveau te verbeteren. Voor het structureel verbeteren van de luchtkwaliteit is samenwerking tussen gemeenten, provincies en Rijk noodzakelijk. Daarom is Dordrecht medeondertekenaar van het Schone Lucht akkoord (SLA). Aan dit akkoord is een decentraal uitvoeringsprogramma gekoppeld waar wij uitvoering aan geven. Dit uitvoeringsprogramma richt zich niet zozeer op de luchtkwaliteit op straatniveau maar op de verbetering van de luchtkwaliteit in algemene zin. Maatregelen uit het programma richten zich op het stimuleren van schoner vervoer, het scherp vergunnen van emissies

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

		van fijnstof door de industrie, houtstook en ons eigen inkoopproces. Op basis van de decentrale actieprogramma's van de deelnemers aan het SLA wordt een prognose gemaakt van de luchtkwaliteit in 2030. Deze prognose laat zien dat de met uitvoering van het SLA het te verwachten is dat Dordrecht in 2030 voldoet de WHO richtwaarden voor schone lucht.
		Wethouder Van der Linden
23.	Bouwend en Bereikbaar Dordrecht We lezen in de begroting: "Het Mobiliteitsplan Dordrecht 2040 geeft op structuurniveau kaders en maatregelen op stedelijk netwerkniveau." Wat betekent "op structuurniveau"?	Hiermee bedoelen we hoofdstructuren, ofwel belangrijkste verbindingen in de stad (bijvoorbeeld Laan der VN, Oranjelaan/ Merwedestraat). Het staat dubbelop in deze zin stedelijk netwerkniveau is gelijk aan structuurniveau.
		Wethouder Merx
24.	Financiën van Dordrecht Externe inhuur - kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen begroting 2024 : 8.08% begroting 2025 : 8.48% Uitgangspunt is een begrote formatie met eigen personeel. Doordat we in de afgelopen jaren vacatures steeds moeilijker kunnen invullen, is het inhuurpercentage steeds hoger. Hoe realiseren we minder tot geen inhuur op de weg naar het ravijn jaar? Hoe is de inhuur opgebouwd, is het mogelijk geld vrij te spelen om eigen personeel aan te nemen?	Het recruitment team zet onder andere sterk in op grip op inhuur vanuit de regionale arbeidsmarktaanpak. Zie onderstaande punten uit de management rapportage "Resultaten Regionale Arbeidsmarkt" waarbij grip op inhuur een van de thema's is en die vorige week is gepresenteerd. Vanuit de nieuwe arbeidsmarktaanpak adviseren wij leidinggevendenden binnen onze organisatie over inzet van andere of betere alternatieven dan inhuur. Deze beweging helpt ons op de weg naar het ravijnjaar. Vanaf Q1 2023 is door team W&S flink ingezet op daling van inhuur binnen Dordrecht. Over dezelfde periode stijgt het gemiddeld uurtarief gemiddeld met 5,3% aanzienlijk minder dan de gemiddelde loonstijging voor gemeenteambtenaren van ruim 10%. De inhuur voor de gemeente Dordrecht inclusief de Servicegemeente Dordrecht bedroeg: In 2022 € 41,5 miljoen, met een inhuurpercentage van 28% van de totale loonsom. In 2023 € 39 miljoen, met een inhuurpercentage van 25% van de totale loonsom. Volgens de cijfers van De Personeelsmonitor Gemeenten, de benchmark van het A&O Fonds, bedroeg het gemiddelde inhuurpercentage in 2023 18,1%. Concern Control werkt eraan om voor 2025 hiervan een genuanceerder beeld te ontwikkelen, zodat we weten wat de inhuur is voor derden en voor de eigen organisatie. Wanneer we dit weten kunnen we ons goed verhouden tot de benchmark. Zodat er, waar mogelijk, wordt gestuurd op een vaste aanstelling in plaats van (vaste)

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

		inhuur, om daarmee op het aanvaardbare niveau van de benchmark van de Personeelsmonitor Gemeenten uit te komen. Begin 2025 rapporteren we over 2024. In het algemeen is inhuur opgebouwd in inhuur ten behoeve van vaste formatie (bijvoorbeeld door ziekte, of niet direct invullen van vaste formatie) of inhuur niet ten behoeve van vaste formatie (bijvoorbeeld tijdelijke intensivering beleid als gevolg van een ontvangen rijkssubsidie voor de duur van 1 jaar). In het eerste geval is er in de formatie dus geld beschikbaar om vast personeel aan te nemen.																					
	Partij van de Arbeid																						
		Wethouder Van der Kruijff, Van Benschop en van der Linden																					
25.	In de Begroting 2025 staat op p.161 onder het kopje <i>Herstel POK-middelen</i> dat we deze middelen structureel begroot hebben, maar dit in 2028 wegvalt. De lasten worden in de Meerjarenbegroting daarom vanaf 2028 met 948.000 euro verlaagd. Onze vragen zijn daarom: 1. Waar worden in Dordrecht de POK-middelen op dit moment voor ingezet? Graag een overzicht. 2. Is bij de gemeente bekend wanneer het Rijk de POK-middelen gaat compenseren? 3. Wat gaat dit (mogelijke) tekort betekenen voor de gemeente, instellingen en inwoners?	<table> <tr> <th>POK-middelen</th><th>Interventies</th><th>Opbouw</th></tr> <tr> <td>Versterking ondersteuning wijkteams</td><td>Sociale wijkteams</td><td>423.000</td></tr> <tr> <td>Personen met verward gedrag</td><td>Zorg- en Veiligheidshuis</td><td>254.000</td></tr> <tr> <td>Robuust rechtsbeschermingssysteem</td><td>Armoedebeleid</td><td>202.000</td></tr> <tr> <td>Systeemleren</td><td>Aandachthuishoudens</td><td>37.000</td></tr> <tr> <td>Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren</td><td>Aandachthuishoudens</td><td>32.000</td></tr> <tr> <td>1. Totaal</td><td></td><td>948.000</td></tr> </table> 2. Nee 3. Het wegvallen van de POK-middelen kan gevolgen hebben voor het dienstverleningsniveau aan inwoners in een kwetsbare positie. Denk hierbij aan minder capaciteit vanuit Dordrecht Sociaal (voor buurt-/jongerenwerk en sociale wijkteams), Bureau Sociaal Raadslieden (voor financiële en juridische dienstverlening) en het Zorg- en Veiligheidshuis (voor levensloopaanpak en verzorging van inzet op kwetsbare personen). Voornoemde partijen dienen -op hun beurt- hun formatie/ramingen bij te stellen c.q. op zoek te gaan naar alternatieve dekkingsbronnen om deze mogelijke tegenvaller op te vangen. Ondertussen gaan we na of/hoe we dit eventuele tekort het hoofd kunnen c.q. moeten bieden. Wellicht worden namelijk alternatieve middelen door derden beschikbaar gesteld en/of kunnen we middelen binnen de Dordtse begroting herschikken.	POK-middelen	Interventies	Opbouw	Versterking ondersteuning wijkteams	Sociale wijkteams	423.000	Personen met verward gedrag	Zorg- en Veiligheidshuis	254.000	Robuust rechtsbeschermingssysteem	Armoedebeleid	202.000	Systeemleren	Aandachthuishoudens	37.000	Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren	Aandachthuishoudens	32.000	1. Totaal		948.000
POK-middelen	Interventies	Opbouw																					
Versterking ondersteuning wijkteams	Sociale wijkteams	423.000																					
Personen met verward gedrag	Zorg- en Veiligheidshuis	254.000																					
Robuust rechtsbeschermingssysteem	Armoedebeleid	202.000																					
Systeemleren	Aandachthuishoudens	37.000																					
Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren	Aandachthuishoudens	32.000																					
1. Totaal		948.000																					
	GroenLinks																						

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

		College
26.	De formulering op p. 4 over de langetermijnagenda is ons niet helemaal duidelijk. Zijn de doelen van het politiek akkoord gelijkwaardig onderdeel van die agenda naast AD 2030, of zijn het bijkomende doelen die wat het college betreft na de huidige raadsperiode niet meer (of niet met dezelfde prioriteit) van toepassing zijn?	Met de lange termijnagenda wordt de Agenda Dordrecht 2030 bedoeld, zoals beschreven staat in de inleiding van de begroting. Onder hoofdstuk 1.2 'Dashboard Agenda Dordrecht 2030' staat beschreven dat de doelen voortkomen uit het Prioriteringskader van de Agenda Dordrecht 2030, zoals door de raad vastgesteld in januari 2020 (zie RIS-dossier 2510937). De hoofddoelstelling van de Agenda Dordrecht 2030 luidt: Dordrecht is een sociaal en economisch sterke centrumstad in het metropoolgebied Rotterdam. Om deze hoofddoelstelling te concretiseren zijn in het prioriteringskader vier subdoelstellingen opgesteld. Dit zijn: 1. Groei van de bevolking in Dordrecht: het aantal inwoners in Dordrecht neemt toe in de tijd en wordt (relatief) jonger, hoger opgeleid en welvarender; 2. Groei van de werkgelegenheid in Dordrecht: de werkgelegenheid van Dordrecht neemt toe in de tijd; 3. Groei van de economie van Dordrecht: de inkomens uit arbeid en kapitaal nemen in Dordrecht toe in de tijd; 4. Behoud van voorzieningen in Dordrecht: het aanbod van publieke voorzieningen in Dordrecht, zoals zorg, sport en cultuur, blijft minimaal in stand. Het Politiek Akkoord betreft de periode 2022-2026, de vijf focuspunten hieruit zijn (1) meer betaalbare woningen; (2) het bevorderen van een duurzame en groene stad; (3) het verbeteren van bestaanszekerheid en gelijke kansen; (4) het stimuleren van economische groei en een gezonde arbeidsmarkt; (5) en het creëren van een veilige, leefbare en levendige stad. Deze focuspunten dragen bij aan de doelen van de Agenda Dordrecht 2030, en kennen ook andere aanvullende aandachtspunten.
		Wethouder Van der Kruijff
27.	Op p. 29 en 30 staat indicator 6. Wat betekent die precies? Dat x% van de wijkbewoners iets vrijwillig voor de wijk doet? Zo nee, wat betekent het dan? Zo ja, is er dan iets te zeggen over om hoeveel en welk soort activiteiten het gaat?	Deze indicator vormt onderdeel van de set aanvullende indicatoren, gemeten door het OCD via de Omnibus enquête. Indicator 'participatie in de buurt' vraagt aan bewoners of zij vrijwillig actief zijn geweest in de buurt, dit gaat dan om bijvoorbeeld het organiseren van buurtactiviteiten, helpen van buurtbewoners (boodschappen doen voor burens, langsgaan in kader van eenzaamheid), buurt schoonmaken, lid van een buurt-/wijkvereniging, et cetera. De hoeveelheid activiteiten is niet gemeten.
		Wethouder Van der Kruijff

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

28.	M.b.t. het programma Levendig, leefbaar en veilig willen we graag weten waar we kunnen vinden wat er wordt gedaan aan buurtwerk/wijkontwikkeling/bevorderen sociale samenhang.	Op pagina 48 van de Begroting 2025 (programma Gezond, Sociaal en Zorgzaam) is meer informatie opgenomen over onder andere het buurtwerk en versterking sociale cohesie in de wijken. Hieronder de tekst voor de volledigheid opgenomen. Voor meer achtergrondinformatie verwijzen wij daarnaast naar de Visie Sociaal Domein, die eerder dit jaar door de raad is vastgesteld. Over wijkontwikkeling staat geen concrete verwijzing in de begroting, maar wij verwijzen wel naar pagina 27 binnen het programma Levendig, Leefbaar en Veilig, waarin de gemeente met gebiedsprogramma's meer uitvoering willen gaan geven aan de gebiedsgerichte aanpak (op wijk, buurt en straat niveau). Hierin komen zowel fysieke als sociale prioriteiten terug. P. 48 - Buurtwerk, Jongerenwerk en het Sociaal Wijkteam zijn meer zichtbaar op logische vindplaatsen. Met de meerjarige opdracht aan Dordrecht Sociaal wordt nadrukkelijk ingezet op preventie en vroegsignalering. De integrale dienstverlening draagt bij aan het realiseren van de drie pijlers in het sociaal Domein in Dordrecht: betere bestaanszekerheid, een doorgaande leerlijn in het onderwijs en sociale cohesie in de wijken. De dienstverlening kenmerkt zich door vindplaatsgericht te werken; wat inhoudt dat Dordrecht Sociaal zichtbaar en aanspreekbaar aanwezig is, daar waar inwoners zijn. Dordrecht Sociaal investeert in de samenwerking met partners, zoals met de Sociale Dienst Drechtsteden. Bijvoorbeeld in de samenwerking met Wmo-consulenten, zij sluiten ook in 2025 aan op locaties van Dordrecht Sociaal. P. 27 - We stellen gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma's op voor de gebieden Oost en Centrum. Aanvullend op het onze inzet in Dordt-West stellen wij gebiedsprogramma's op voor de gebieden Oost en Centrum. Daarmee identificeren we kansen, uitdagingen en vraagstukken voor de toekomst. We gebruiken beschikbare data en verrijken deze met inzichten van onze maatschappelijke partners en bewoners. Samen bepalen we richting en formuleren we uitdagingen voor het betreffende gebied. Dit gebeurt op wijk-, buurt- of straatniveau, waarmee we gezamenlijk een positieve impact realiseren. We vertalen dit in een gebiedsgericht uitvoeringsprogramma naar concrete acties en maatregelen.
		Wethouder De Jonge
29.	Het budget voor verduurzaming van gemeentelijk vastgoed is uitgeput. Er is	Het via Agenda 2030 gereserveerde budget voor verduurzaming van gemeentelijk vastgoed is volledig beschikbaar gesteld voor duurzaamheidsinvesteringen van de 1e tranche, de collectieve

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	aangekondigd dat er een andere systematiek komt om dat op te lossen. Welke consequenties heeft dat mogelijk voor de begroting?	aanleg van zonnepanelen en enkele gebouwen uit de 2e tranche (zie 2024-0072700). Het fonds vult zich niet snel genoeg om de gemeentelijke duurzaamheidsambities te realiseren. De consequenties voor de begroting worden onderzocht, de uitkomst is op dit moment nog niet bekend. Naar verwachting komt er het eerste kwartaal 2025 een concreet voorstel richting raad.
		Wethouder De Jonge
30.	Het budget voor milieu en duurzaamheid is laag (minder dan € 7 mln) en neemt de komende jaren af (tot € 1,2 mln in 2028). Hoe spoort dat met het streven naar een klimaatneutrale en gezonde stad?	Voor milieu en duurzaamheid worden specifieke uitkeringen beschikbaar gesteld door het Rijk aan de gemeente Dordrecht. Deze uitkeringen hebben een bepaalde looptijd en hoogte. Omdat een aantal subsidies afloopt neemt het budget ook af. Het waardeoordeel of een budget te laag of te hoog is niet technisch, maar politiek.
		Wethouder Merx
31.	De kwaliteitsbeleving van de openbare ruimte scoort vrij laag (p. 41, 42). Is iets te zeggen over de mate waarin dat gaat over inrichting, onderhoud, groen, afval, parkeren of nog iets anders?	Deze indicator vormt onderdeel van de set aanvullende indicatoren, gemeten door het OCD via de Omnibus enquête. Indicator 'Kwaliteit openbare ruimte: schaalscore fysieke buurtvoorzieningen' geeft de algemene waardering van bewoners aan over het onderhoud van stoepen, straten, pleintjes, plantsoenen, parken, straatverlichting, speelplekken en jongerenvoorzieningen. Indicator 'Fysieke verloedering' geeft de ervaren fysieke verloedering in de buurt weer volgens bewoners op gebied van rommel op straat, vernield straatmeubilair, bekladde muren/gebouwen, hondenpoep.
		Wethouder Van der Kruijff
32.	Kan toelichting worden gegeven op de tabel op p. 82 over Algemene Dekkingsmiddelen? Waarom zijn de kapitaallasten negatief en de salarislasten positief? En wat is nu de totale omvang van de beschikbare middelen? Wat is de relatie met de tabel op p. 84	De kapitaallasten (rente en afschrijving) zijn negatief op dit onderdeel vanwege de intern gehanteerde rente (omslagrente) die bij onder andere grondexploitaties en investeringen op algemene dekkingsmiddelen wordt verantwoord. De kapitaallasten op dit programma zijn administratief van aard. De werkelijke rentelasten en baten ziet u bovenaan in de rentetabel op pagina 123. De salarislasten zijn positief omdat de personeelskosten van de Gemeentelijke Belastingdienst (GBD) en de publieksaccommodaties op dit programma worden begroot. Voor wat betreft uw niet geheel duidelijke vraag wat de beschikbare middelen zijn denken wij dat uw antwoord op pagina 208 (baten) is te vinden; daar waar het exploitatie betreft.
		Wethouder Van der Kruijff

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

33.	Hoe komen de reservemutaties (zie bijv. p. 84) tot stand? Zijn dat technische of politiek-bestuurlijke besluiten?	De reservemutaties zijn het gevolg van politieke-bestuurlijke besluiten uit afgelopen jaren die impact hebben op het begrotingsjaar 2025. De mutaties komen direct uit het financieel systeem. Aan toevoegingen en onttrekkingen aan reserves moeten raadsbesluiten ten grondslag liggen.
		Wethouders Van Benschop
34.	In het overzicht van verbonden partijen op p. 136 wordt de GRS gekoppeld aan o.a. het programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk. Wat is de relatie?	Drechtwerk (onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal) onderhoudt mede het groen in de gemeente Dordrecht.
		Wethouder De Jonge
35.	In hetzelfde overzicht wordt Stedin niet gekoppeld aan het programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk, terwijl het daar toch in ieder geval wegens energietransitie en netcongestie direct mee te maken heeft. Hoe zit dat?	Dit houdt verband met het feit dat de gemeente geen budgetten in het programma Groen, Duurzaam, Ruimtelijk heeft die goed aan Stedin zijn te relateren. Dat wil niet zeggen dat er geen duurzaamheidsrelaties zijn met Stedin. Integendeel; hetgeen al blijkt uit de Dordtse bestuurlijke vertegenwoordiging. Netcongestie staat bovenaan op de bestuurlijke agenda met Stedin waarvoor eerder ook uit algemene middelen kapitaalverstrekking is geleverd.
	ChristenUnie-SGP	
		Wethouder Van der Kruijff
36.	P.94. In paragraaf 4.1.3 wordt gerekend met een indexering van de WOZ-waarde van 8%. Is de indexering met 8% al vastgesteld, of is dit een voorlopige inschatting en wordt deze indexering later aangepast op basis van de werkelijke prijsstijging?	De indexering met 8% is conform het advies/inschatting van de gemeentelijke belastingdienst (GBD). De indexering wordt later niet aangepast. De raad stelt immers de belastingtarieven voor 2025 vast en die worden niet meer gecorrigeerd. Wél wordt op basis van de marktgegevens op dat moment ieder jaar opnieuw gekeken welke waarde-indexering voor het jaar erop te hanteren is.
		Wethouder Van der Linden
37.	Tabel pagina 33: Wat is het verschil tussen Cultuur en Kunst en geschiedenis?	Zie antwoord bij vraag 5.
		Wethouder De Jonge
38.	Tabel onderaan pagina 40: Het verschil tussen huishoudelijk restafval tussen Dordrecht en G40 is resp. 190 en 146 kg per inwoner. Kunt u dit	Het is logischer de resultaten van de G40 over 2022 te vergelijken met de resultaten voor Dordrecht over 2022, namelijk 174 kg per inwoner (derde kolom). Het verschil is te verklaren met de resultaten van de gemeenten die Diftar/recycletarief hebben ingevoerd. De G40 gemeenten

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	verschil verklaren en is er een plan om dit verschil te verkleinen?	zonder recycletarief zamelden in 2022 gemiddeld 176 kilo per inwoner in, de G40 gemeenten mét recycletarief zamelen gemiddeld 102 kilo restafval per inwoner in (variërend van 51 tot 141 kilo restafval per inwoner). Het in 2020 vastgestelde Grondstoffenplan Dordrecht 2021-2030 voorziet in de implementatie van het recycle-tarief in Dordrecht per 2026. De uitwerking hiervan (plan) is een politieke vraag. Deze kan gesteld worden bij de raadsbehandeling.
		Wethouder Van der Linden
40.	Pagina 49: We ontwikkelen Jeugdhulp naar voren door: Het aantal praktijkondersteuners GGZ met aandachtsgebied Jeugd breiden we in 2025 verder uit. Wat is de reden van deze uitbreiding? Is deze aanpak in de afgelopen jaren ook bewezen effectief geweest?	Ja, de inzet van praktijkondersteuners GGZ met aandachtsgebied jeugd (hierna POH-ers Jeugd) is bewezen effectief. Vanaf 2021 is gestart met de inzet van POH-ers Jeugd bij huisartsen in Dordrecht. Op dit moment worden er bij 30 huisartsen in Dordrecht POH-ers Jeugd ingezet. De POH-ers Jeugd maken op verzoek van de huisarts een uitgebreide screening op alle leefgebieden waardoor er een gericht hulpverleningsaanbod gedaan kan worden. Uit cijfers blijkt dat deze POH-ers Jeugd bijna 80% van de aangemelde jeugdigen zelf helpen. De inzet van de POH-ers jeugd draagt dus bij aan het optimaliseren van de GGZ zorg voor jeugdigen en het verminderen van het aantal doorverwijzingen naar jeugdhulp.
		Wethouder Van der Linden
41.	Blz 53 Jongeren met jeugdbescherming: Uit de jaarstukken 2022 en de begroting 2024 blijkt 6,4% Jongeren met jeugdbescherming te zijn. Jaarstukken 2023 en begroting 2025 spreken van 1,3%. Waaruit zijn deze verschillen te verklaren?	De cijfers van jongeren met jeugdbescherming zijn in Nederland voor de jaren 2021 (1,2%) 2022 (1,2%) en 2023 (voorlopig 1,1%). In Dordrecht is dit respectievelijk 1,6%, 1,5% en voorlopig 1,3% voor 2023 volgens de meest recente cijfers van het CBS. Er lijkt in het verleden per abuis een foutief getal van 6,4% te zijn opgenomen door ons, of te zijn doorgegeven door het CBS.
		Wethouder Van der Linden
42.	Blz 75 Deelmobiliteit: Hier staat dat er buiten Donkey Republic geen aanbieders zijn van deelmobiliteit. Er staan toch wel wat Greenwheels auto's in Dordrecht?	Er worden inderdaad deelauto's door Greenwheels en Mywheels aangeboden in Dordrecht. In deze context worden deelvoertuigen, ofwel deelscooters en deelfietsen genoemd. Maar het ontwikkelplan zal zowel over deelvoertuigen als deelauto's gaan.
		Wethouder Burggraaf
43.	Blz 77 Aantal koopwoningen: Uit het staatje blijkt dat 38% van alle koopwoningen in	De eerste stelling is niet juist, want er zijn ook huurwoningen meegenomen in het totaal. Het gaat dus niet om 38% van de koopwoningen, maar 38% van alle woningen. Van de koopwoningen gaat het om 67%.

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	Dordrecht in de klasse betaalbare koop valt. Kloppen deze aantallen?	Of de aantallen 'kloppen', daar zijn altijd nuances bij te plaatsen. Zo is hier gewerkt met WOZ waarde en niet met transactieprijzen. Bovendien is in de noot aangegeven dat kleinere wooneenheden niet zijn meegenomen, waarmee vaststaat dat niet alle betaalbare woningen zijn meegenomen. Toch geven deze cijfers een redelijk goede indicatie.
		Wethouder De Jonge
44.	Blz 84 Vastgoed niet in eigen gebruik: Uit de begroting blijkt dat op deze post een negatief resultaat wordt begroot van 5,35 mln. Wat is de oorzaak van het grote verschil tussen lasten en baten?	Een deel van de lasten, ca. € 3,75 miljoen, wordt gedekt vanuit reserves, die gevoed zijn en/of worden door een (periodieke) storting. Het gaat om de onderhoudsreserve vastgoed en de reserve afschrijving. De cijfers in de tabel op p.84 zijn echter exclusief mutaties op reserves. Daarnaast heeft een deel van de begrote lasten onder het product 'Vastgoed niet in eigen gebruik' betrekking op alle maatschappelijk vastgoed in gemeentelijk eigendom (dus ook de panden in eigen gebruik zoals musea, de Essenhof, parkeergarages en het stadskantoor). Het gaat hierbij om het zogenaamde werkkapitaal voor onvoorzien onderhoud en de personele lasten van in totaal ca. € 1,6 miljoen. Deze lasten behoren dus feitelijk deels tot andere programma's. Tenslotte wordt een aantal panden niet kostprijsdekkend verhuurd. Naast de onverhuurbare objecten en de woonwagens met een gezamenlijk tekort van bijna € 0,25 miljoen wordt een aantal panden niet in eigen gebruik niet kostendekkend verhuurd. Een deel van de opbrengsten is eenmalig, het gaat voor 2025 om een verkoopopbrengst van ruim € 0,6 miljoen
		Wethouder De Jonge
45.	Blz 115 tabel oppervl water: Volgens de tabel is het oppervl water in 2023 toegenomen met 246.000 m2. Waar is deze oppervlakte water gecreëerd?	Deze toename betreft het opnemen van het areaal in de Biesbosch (voormalig Parkschap)
		College
46.	Blz 137 GR social: bij de vertegenwoordiging staat de heer Heijkoop nog vermeld. Dit geldt ook voor blz. 144 en 149.	Ten tijde van de totstandkoming van de Begroting 2025 was de precieze, nieuwe portefeuilleindeling van het college in verband met het vertrek van burgemeester Kolff en wethouder Heijkoop nog niet bekend. Dit is momenteel wel het geval, wij zullen de website van Begroting 2025 hier zo snel als mogelijk op aanpassen.
		Wethouder Van der Linden

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

47.	Blz 220 Er wordt €384.160 gesubsidieerd aan het Nationaal Onderwijsmuseum. Aangezien dit een nationaal museum (gesubsidieerd door het rijk) is, wat is de reden van zo een groot subsidiebedrag?	Dordrecht draagt hiermee bij aan de exploitatielasten van het museum in verband met de huisvestingslasten van gebouw De Holland.
		Wethouder Van der Kruijff
48.	Omvang reserves agenda 2030 nemen na 2024 nauwelijks meer af (13 miljoen in 4 jaar tov 59 miljoen in de 4 jaar daarvoor), hoe komt dat? (Pag. 9)	Kredietaanvragen van afgelopen jaren, gedekt uit de reserve AD2030, zijn nog niet volledig benut. Als gevolg daarvan zijn deze kredieten doorgeschoven naar latere jaren en blijven nieuwe kredietaanvragen gedekt uit de reserve AD2030 uit.
		Wethouder Van der Kruijff
49.	Kan er een voorbeeld gegeven worden dat bij een besluit om in 2026 te korten op een bepaalde voorziening juridische kaders een afbouw in meerdere jaren kunnen voorschrijven? (Pag. 10)	Bijvoorbeeld een contractuele verplichting om een voorziening minimaal x jaar te blijven ondersteunen.
		Wethouder Van der Kruijff
50.	Ozb eigenaars stijgt van 340,28 naar 343,07. De indexatie is 2,1%. Hier lijkt iets niet te kloppen. (Pag. 14)	Soortgelijke vraag is eerder gesteld. Zie antwoord op vraag 9. De gemiddelde OZB eigenaren stijgt daarom van € 340,28 naar € 343,07.
		Wethouder Van der Kruijff
51.	De lasten bij bestuurlijk en ondersteunend lopen enorm op door de stelposten. Wat moeten we daar onder verstaan? (Pag. 24)	Vraag is eerder gesteld. Zie antwoord op vraag 10.
		Wethouder Merx
52.	Lasten openbare orde (vanaf 2026) en handhaving (vanaf 2027 fors) dalen. Hoe is dat te verklaren? (Pag. 33)	De lasten Openbare orde dalen vanaf 2027 met € 141.000, omdat het budget voor overlastbestrijding ad. € 125.000 incidenteel gedekt wordt uit het politiek akkoord (2023-2026) en

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

		daardoor dus vanaf 2027 en verder niet meer beschikbaar is. Het resterende deel van de daling wordt veroorzaakt door een afname van de begrote kapitaallasten. De lasten Handhaving dalen vanaf 2027 met € 650.000, omdat het budget voor tijdelijke intensiveringsmaatregelen en maatwerk incidenteel gedekt wordt uit het Politiek Akkoord (2023-2026) en daardoor dus vanaf 2027 en verder niet meer beschikbaar is.
		Wethouder De Jonge
53.	Klopt het echt dat een fors deel van de wijken (Sterrenburg/Crabbehof/Dubbeldam/Stadspolders) geen enkele straat met teveel fijnstof hebben? Of zijn daar geen metingen gedaan? (Pag. 43)	De monitorrapportage over uit 2023 (over het jaar 2022) laat zien dat op geen enkele plaats sprake is van een overschrijding van wettelijke norm voor fijnstof en stikstofdioxide. De omgevingsvisie 1,0 heeft een hoger ambitieniveau dan de wettelijke normering. De streefwaarde voor het jaar 2030 is het behalen van de richtwaarde voor schone lucht van de Wereld gezondheidsorganisatie uit 2002. In 2022 werd in 32 straten nog niet voldaan aan de bovenwettelijke richtwaarde voor fijnstof (PM 2,5) en in 1 straat werd niet voldaan aan de bovenwettelijke richtwaarde voor fijnstof (PM10). Deze straten zijn niet gelegen in de vraag genoemde wijken. De concentraties fijnstof en stikstofdioxide worden door het RIVM berekend en niet gemeten. Berekenen gebeurt met een gevalideerd rekenmodel aan de hand van de landelijke emissieregistratie (voor bedrijven), door Dordrecht aangeleverde (stedelijke) verkeersgegevens en luchtkwaliteitsmetingen waaronder de gegevens van het RIVM-meetstation aan de Bamendaweg.
		Wethouder Van Benschop
54.	P8. Is er een verklaring voor de daling in 2022 van het aantal HBO en WO studenten dat in Dordrecht woont? Zijn de cijfers van 2023 inmiddels ook beschikbaar?	De verklaring voor deze daling kunnen wij op dit moment niet geven omdat het CBS cijfers betreft. De duiding hiervan is gissen. Het aantal studenten aan onze eigen hbo-instellingen zoals Dordrecht Academy en de Inholland Pabo vormt maar een klein onderdeel van deze groep.
		Burgemeester Van der Velden
55.	Wat is de gemeente in 2025, in aanloop van de verkiezingen van 2026 van plan om tijdig te werken aan een hogere opkomst dan de lage opkomst in 2022?	Politieke vraag. Voor wat betreft de lokale verkiezingen in 2026 worden, zoals gebruikelijk de nodige maatregelen, genomen om de verkiezingen goed te kunnen organiseren en te laten verlopen.
		Wethouder Van der Linden
56.	Kan er meer details worden gegeven over de zelfservicezuil die in 2025 wordt	De zelfservicezuil is een aanvulling op onze bestaande dienstverlening. Het is geen vervanging. Wij bieden hiermee inwoners de mogelijkheid om ook buiten de openingstijden van de Stadswinkel

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	geïntroduceerd? Welke dienstverlening moet deze zuil vervangen?	zaken te regelen. Zij kunnen dit zelf doen of met hulp van een host. In de toekomst kunnen inwoners bij de zuil direct een uittreksel uit de Basisregistratie Burgerlijke Stand (BRP) ontvangen.
		Wethouder Van der Kruijff
57.	P46: "Deze blijk van waardering willen we inclusiever maken door breder te kijken naar de impact van vrijwilligerswerk en deze mee te wegen in onze blikken van waardering. Voorbeelden van deze verbreding zijn het bevorderen van de sociale cohesie (ontmoeten), het onderlinge samenwerken en het betrekken van Dordtse inwoners met een andere culturele achtergrond (verbinding)." Kan hier meer context bij worden gegeven? Hoe gaan vrijwilligersorganisaties hier iets van merken?	Ons Dordtse expertisecentrum voor vrijwillige inzet (INZET078!) heeft afgelopen jaar feedback opgehaald bij vrijwilligersorganisaties (denktank/panel) in Dordrecht. Hier is o.a. uitgekomen dat we het waarderingsfeest (zoals we de afgelopen jaren hebben vormgegeven) willen aanpassen naar de bredere behoefte van vrijwilligersorganisaties en haar vrijwilligers. De oude vorm wordt door vrijwilligers over het algemeen gezien als feest voor het bestuur en de 'hogere klasse'. Niet voor de reguliere vrijwilliger. Men voelt zich niet aangesproken om te komen. Het imago neigt naar dat het een feest is voor de Nederlandse oudere vrijwilliger. Men mist de diversiteit en de jongere vrijwilliger. Eten verbindt en om een zo'n breed mogelijke groep vrijwilligers aan te kunnen spreken, bieden we een wereldkeukenbuffet aan gemaakt door verschillende Dordtse organisaties. Tussendoor zijn er optredens van lokaal talent en om de laagdrempeligheid te bevorderen, kiezen we voor een publieke locatie zoals een wijkcentrum of een sportkantine. Vrijwilligers kunnen elkaar laagdrempelig ontmoeten, ervaringen uitwisselen en genieten van verschillende keukens.
		Wethouder Van der Kruijff
58.	P48. Wordt er onderzoek gedaan naar de tevredenheid bij vrijwilligersorganisaties over de inzet van expertisecentrum INZET078? Hoe weten we dat de inzet aansluit bij de behoefte van organisaties in onze stad?	Eén van de voorwaarden voor subsidie is dat ons expertisecentrum ieder jaar een klanttevredenheidsonderzoek laat uitvoeren bij de vrijwilligers en de vrijwilligersorganisaties in Dordrecht. Sinds hun aantreden worden ze beoordeeld op de vier pijlers van vrijwillige inzet: stimuleren, ondersteunen, matchen en waarderen. De tevredenheid bij vrijwilligers was een 8,6 in 2023. Voor vrijwilligersorganisaties was dit een 8,3 in 2023. Hiernaast heeft INZET078! een denktank/panel van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties die gevraagd en ongevraagd hun input kunnen leveren.
		Wethouder Van Benschop
59.	P61. Wat is de kwalificatie hier voor "impact vol"? Hoe wordt dat bepaald?	De kwalificatie bestaat uit een breed aantal graadmeters. Dit zijn onder andere het aantal werknemers, de bijdrage aan de verduurzamingsopgave en goed werkgeverschap.
		Wethouder Van der Kruijff
60.	P61 staat een alinea dubbel vermeld.	We gaan dit herstellen op de website Begroting 2025.
		Wethouder Burggraaf

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

61.	P62. Wat wordt bedoeld met deze top5 positie. Top 5 van wat precies, en wat gaan we doen om dat te bereiken?	Het landelijk vergelijkend onderzoek van MKB-Nederland in samenwerking met Lexnova is een mooie graadmeter om te kijken waar we onze dienstverlening op welke onderdelen hebben te verbeteren. Deze doelstelling willen we bereiken langs de lijn van de inhoud en kwaliteit middels een uitstekende dienstverlening.
		Wethouder Van der Kruijff
62.	P63. Wat wordt er nieuw aan het nieuwe regionale plan VSV en wat wordt de focus om in de toekomst met meer resultaat schoolverlating te voorkomen?	Als vervolg op eerdere beantwoording, regionale evaluatie loopt nog. Doorzetten, versterken wat werkt. Opzetten van succesvolle programma's elders, afscheid nemen van activiteiten die geen effect opleveren. Daarnaast inzetten op de samenwerking tussen de ketenpartners, omdat er veel in samenwerking met elkaar moeten gebeuren. Inzetten op samenwerking doen we (ook) binnen het programma Glansrijke Toekomst. Net als het versterken van wat werkt (matchmaker vroegtijdig inzetten). Hoe dan ook, het thema blijft de komende jaren zeer actueel. Er wordt gewerkt aan een wet 'van school naar duurzaam werk'. Deze moet ook leiden tot het terugdringen van vsv-ers of een verbeterde toeleiding naar werk
		Wethouder Van der Kruijff
63.	P24. Wat is de verklaring van de snelle groei van de lasten bij Stelposten.	Vraag is eerder gesteld. Zie antwoord op vraag 10.
		Wethouder Van der Kruijff
64.	In het besluit wordt het volgende gevraagd: het volgende krediet (zonder effect op het totale begrotingssaldo) te verhogen: a. Ambities openbare ruimte, € 4.750.000,- in jaar 2026 en € 4.750.000,- in jaar 2027; Welke ambities worden uitgevoerd. Kan hier een opsomming van gegeven worden zodat de gewenstheid of noodzakelijkheid van dit krediet beoordeeld kan worden?	In het raadsvoorstel wordt de onderstaande argumentatie gegeven. Aanvullen is nodig om ambities waar te kunnen maken. Om in de openbare ruimte de uitvoering mogelijk te maken van de <i>ambitie verkeer, ambitie fietsen en de ambitie klimaatadaptatie/biodiversiteit/duurzaamheid uit het Politiek akkoord 2022-2026</i> is er naast het toegekende krediet voor 2024 en 2025 ook voor 2026 en 2027 investeringskrediet nodig. De meest effectieve wijze om deze ambities te realiseren is een combinatie van deze investeringen met de lopende MOP projecten en voor een effectieve uitvoering in 2026 en 2027 is voorafgaand aan de voorbereiding, uitwerking en participatie duidelijkheid nodig over de financiële mogelijkheden. In de Kadernota 2024 zijn er voor de ambities openbare ruimte voor 2024 en 2025 ook middelen beschikbaar gesteld. In 2024/2025 zijn/worden er voor circa 20 straten naast regulier riool/weg onderhoud een legio aan extra maatregelen uitgevoerd bijvoorbeeld: wegversmalling ingericht,

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

		drempels en een rotonde aangelegd, groenvakken aangelegd, extra bomen en bestaande bomen meer ruimte voor wortels. Straten uitgevoerd: Ceramstraat, Bankastraat en rotonde, Krispijnseweg. Aantal voorbeelden van straten op de planning/in voorbereiding: Kromhout (fietsstraat); Transvaalstraat; Waldeck Piermontstraat; Groene Kruislaan; Prins Bernardstraat en omgeving (rioolvervangings; Haringvlietstraat e.o.; Havikstraat e.o.; Minnaertweg e.o.; Eddingtonweg Het krediet is ook in 2026 en 2027 nodig om soortgelijke maatregelen ook bij andere straten mogelijk te maken.
		Wethouder Van der Kruijff
65.	p.10 Stand van zaken ombuigingen. U benoemt dat het belangrijk is om te monitoren of deze ombuigingen worden gerealiseerd. Hoe gaat u dit richting de raad doen?	Dit loopt mee in de reguliere Planning & Control cyclus.
		Wethouder Van der Linden
66.	p.162 Gesloten financieringen. Hoe komt het dat bij een gesloten financiering de kosten niet budgetneutraal zijn? Is de rioolheffing niet 100% kostendekkend	Ten opzichte van de Perspectiefnota 2025 kunnen er minder personeelslasten, overhead, btw en overige kosten worden toegerekend aan de rioolexploitatie. Hierdoor is de totale heffing hoger dan de kosten en dus is het percentage kostendekkendheid lager dan 100%. Conform het door de raad vastgesteld GRP (Gemeentelijk Rioleringsplan) wordt het overschot aan heffing in de spaarvoorziening riolen gestort zodat het de komende jaren gebruikt kan worden voor vervangingsinvesteringen aan het riool. Deze storting of onttrekking in de voorziening heeft elk jaar in de begroting een effect op het begrotingsresultaat maar de rioolheffing is door deze sluitpost 100% kostendekkend.
		Wethouder Van der Kruijff
67.	Hoe is de aangenomen motie OZB behapbaar houden van de gemeenteraad van 18 juni 2024 verwerkt in de begroting?	In de Begroting 2025, is in lijn met de motie, bij de berekening van het belastingtarief het dekken van de kosten van No cure no pay niet meegenomen.
		Wethouder Burggraaf

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

68.	Programma Bestuurlijk en ondersteunend: p.20 Er wordt gesproken over een evaluatierapport Servicegemeente Dordrecht. Kunt u deze toesturen?	Ja, deze is samen met een begeleidend schrijven bijgevoegd bij de beantwoording van de technische vragen.
		Wethouder Van der Kruijff
69.	Programma Bestuurlijk en ondersteunend: p.23 + 24 Waarom stijgen de stelposten van 810 in 2025 naar 8.475 in 2026 en 18.824 in 2027? Wat houdt dit in?	Vraag is eerder gesteld. Zie antwoord op vraag 10.
		Wethouder De Jonge
70.	Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht: p.45 Waarom dalen de baten voor Milieu en Duurzaamheid zoveel van 5.333 naar 2.896 naar 589 in 2027	Voor milieu en duurzaamheid worden specifieke uitkeringen beschikbaar gesteld door het Rijk aan de gemeente Dordrecht. Deze uitkeringen hebben een bepaalde looptijd en hoogte. Na 2026 is de looptijd van een aantal uitkeringen voorbij en dalen deze baten.
		Wethouder Van der Linden
71.	Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht: Bij doelstelling 1 staat bij verduurzaming infrastructurele projecten (pagina 35): "pilot met lage temperatuur asfalt" Hoe verhoudt deze pilot zich ten opzichte van de bestaande onderhoudsachterstand van wegen in onze gemeente, mede veroorzaakt door beperkte middelen? Hoeveel procent duurder is de werkwijze met lage temperatuur asfalt t.o.v. de reguliere werkwijze? Is dit een werkwijze die door alle ontwikkelaars van wegen wordt toegepast, of is deze werkwijze met lage temperatuur asfalt slechts beschikbaar bij een beperkt deel van de markt? Kost de werkwijze met lage temperatuur asfalt meer tijd dan de reguliere werkwijze, waardoor overlast	Hier is geen verband tussen. De pilot, die primair was gericht op het opdoen van ervaring met deze duurzamere manier van asfalt produceren en aanleggen, is niet vanuit middelen voor onderhoud bekostigd. Daarnaast waren er geen meerkosten ten opzichte van traditionele aanleg omdat de deelnemende aannemers zelf de meerkosten op zich hebben genomen. De pilot met lage temperatuur asfalt is uitgevoerd om de markt de kans te geven ervaring op te doen, anders dan in het laboratorium. Dit is nog niet bekend. De pilot was met name gericht op het duurzaamheidsaspect. Tevens was het voor de deelnemende aannemers een mogelijkheid om de meerkosten voor hen (als producent en uitvoerder) inzichtelijk te krijgen. Het is een landelijke beweging om meer met lage temperatuur asfalt te gaan werken, maar het is nog geen standaard werkwijze in de markt. Vanaf 1 januari 2025 wordt Hot Mix Asfalt (HMA) uit gefaseerd. Warm Mix Asfalt (WMA) wordt dan de standaard. Het gaat om een verlaging van de temperatuur van 170 graden naar 140 tot 110 graden.

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	van wegwerkzaamheden voor omwonenden langer duurt? Wat is de kwaliteit van lage temperatuur asfalt t.o.v. regulier asfalt? Heeft het dezelfde levensduur?	Nee, zoals het er nu naar uitziet neemt de verwerkingsprocedure en de toepassing ervan even veel tijd in beslag als de reguliere procedure. Hier is nog onvoldoende over bekend. De pilot was bedoeld om ervaring op te doen met de toepassing van het lage temperatuur asfalt. Er is wel een richtlijn ontwikkeld om Warm Mix te laten voldoen aan de nieuwe eisen. De richtlijn is opgezet om ervoor te zorgen dat WMA gelijkwaardige prestaties levert vergeleken met HMA, zonder concessies te doen aan de asfaltkwaliteit.
		Wethouder De Jonge
72.	Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht Bij doelstelling 4 staat op pagina 38: "De invoering van het recycle-tarief in 2026 wordt voorbereid." Wat wordt hiermee bedoeld? Is de wethouder voornemens om een systeem van DIFTAR (gedifferentieerde tarieven en betalen naar gewicht of per zak) in te voeren?	In december 2020 heeft de raad het Grondstoffenplan Dordrecht 2021-2030 vastgesteld. Dit plan voorziet in de implementatie van het recycle-tarief per 2026. De uitwerking hiervan is een politieke vraag. Deze kan gesteld worden bij de raadsbehandeling.
		Wethouders Van Benschop, Van der Linden en Van der Kruijff
73.	Programma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht: Doelstelling 2: Het voorkomen van problemen bij Dordtenaren door tijdig te signaleren. Hoe wordt de effectiviteit van vroegsignalering en preventieve maatregelen gemeten?	We meten de effectiviteit van vroegsignalering aan de volgende indicatoren: • Het aantal vroegsignalen per maand. • Het % van de meldingen dat leidt tot contact. Het effect van preventie wordt gemeten in de KPI's: • De gemiddelde schuld bij aanvang van een schuldhulpverleningstraject. Hoe vroeger de gemeente hulp aanbiedt via preventie en vroegsignalering, hoe lager de schuld is bij de start van een schuldregeling. • Het gebruik van de minimaregelingen afgezet tegen eerdere jaren en de doelgroep. Proces indicatoren die zicht geven op de inzet van preventie zijn: • Het aantal hulpvragen bij alle organisaties die aangesloten zijn bij Geldpraatje. • Het bereik van de campagne Geldpraatje. • Het bereik van de inzet op life events zoals 'ik word 18'.
		Wethouder Van Benschop

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

74.	Programma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht Doelstelling 3: P.48 Welke concrete doelstellingen worden gesteld om het gebruik van inkomensregelingen te optimaliseren?	In overeenstemming met de doelstellingen van de GR Sociaal voor de begroting van 2025 is onze doelstelling om in 2025 een toename van 5% te realiseren in het aantal toekenningen van de Bijzondere Bijstand, het Persoonlijk Minima Budget en de Collectieve Zorgverzekering Minimapolis, vergeleken met het jaar 2024. Bij het sms-kinderfonds ligt het bereik al heel hoog, hier streven naar continuering van het gebruik. In samenwerking met het CBS werken we aan het in beeld brengen van het bereik van de minimaregelingen. Dit is het aantal inwoners dat gebruik maakt van een regelingen afgezet tegen de potentiële doelgroep. Hier zit echter wel een kanttekening aan: de cijfers van het CBS over de doelgroep zijn altijd 2 jaar oud. De ontwikkeling van het bereik kunnen we dus alleen op de lange termijn bekijken.
		Wethouder Van Benschop
75.	Doelstelling 3: Hoe wordt gemeten of de bestaanszekerheidscheck en 'Geldzorgen op de werkvloer' leiden tot een toename van het aantal aanvragen?	Het doel van 'Geldzorgen op de werkvloer' is tweeledig, namelijk het verhogen van het bewustzijn bij werkgevers in Dordrecht en hen toerusten om signalen van financiële problemen bij werknemers te herkennen en bespreekbaar te maken. De meetindicatoren van Geldzorgen op de werkvloer zijn: • Het aantal werkgevers dat actief financiële problemen signaleert en dit bespreekt met werknemers (aantal per jaar). • Het aantal hulpvragen of doorverwijzingen die via het contactpunt worden afgehandeld (aantal per jaar). De meetindicator van de bestaanszekerheidscheck is: • Het aantal uitgevoerde bestaanszekerheidschecks per jaar. We gaan verkennen of het mogelijk is om de volgende indicator in te regelen: • Het aantal checks dat heeft geleid tot de toekenning van een (minima)regeling. De effecten van de bestaanszekerheidschecks en geldzorgen op de werkvloer, maar ook andere interventies, zien we terug in het gebruik van de minimaregeling en het aantal schuldhulpverleningstrajecten.
		Wethouder Van der Linden
76.	Doelstelling 3: Hoe wordt de samenwerking met andere gemeenten in Zuid-Holland Zuid ingericht bij de inkoop van	Sinds de decentralisatie van de jeugdhulp in 2015 kopen we specialistische jeugdhulp gezamenlijk in met de 9 andere gemeenten in Zuid-Holland Zuid. De Serviceorganisatie Jeugd (onderdeel van de GR Dienst gezondheid & Jeugd ZHZ) hebben we hiervoor gemandateerd. Zij voeren ook het

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	jeugdhulpvoorzieningen? Wat zijn de voordelen van deze regionale samenwerking?	contractmanagement uit. Jeugdhulpaanbieders zijn onderverdeeld in verschillende brancheteams, zoals Jeugd & Opvoedhulp, GGZ en Begeleiding. Binnen deze brancheteams werken de contractmanagers van de SOJ en ambtenaren van de gemeenten samen. Door als gemeenten samen in te kopen, hebben we meer volume. We kunnen hierdoor het contractmanagement efficiënter inrichten en strakkere contractafspraken maken met jeugdhulpaanbieders.
		Wethouder Van der Linden
77.	Doelstelling 3: P.49 Welke stappen worden ondernomen om fraude en overwinsten bij aanbieders in het sociaal domein effectief aan te pakken, en hoe worden de resultaten hiervan gerapporteerd?	Voor een deel van het onderstaande antwoord verwijzen we ook naar de beantwoording van artikel-40 vragen inzake fraude bij zorgbedrijven van fractie Op Ons Eiland, van 11 juni 2024. Recent is gestart met het aantrekken van een projectleider. Deze zal een plan van aanpak opstellen en daarbij gebruik maken van andere gemeenten in het land die voorop lopen en goede resultaten boeken. Bij de betrokken GR-en is al inkoop- en contractmanagement aanwezig waarmee nauw samengewerkt gaat worden. We onderzoeken hoe we dit vanuit Dordrecht aan kunnen vullen met een toezicht- en handhavingsfunctie die vanuit een andere invalshoek (rechtmatigheids)controles uitvoert. De raad zal via de P&C cyclus worden geïnformeerd over het al dan niet realiseren van de financiële taakstelling. Daarnaast zullen wij de raad informeren via een raadsinformatiebrief als dit vanuit onze actieve informatieplicht van belang is.
		Wethouder Van Benschop
78.	Programma Lerend en Ondernemend Dordrecht p.59 Meer een opmerking; Bij wat willen we bereiken staan bijna alleen maar economische doelen benoemd. Kunnen hier ook onderwijs doelen bij opgenomen kunnen worden.	Doelstelling 4 gaat specifiek over onderwijs. Binnen de Dordtse onderwijsvisie, de visie voortgezet onderwijs en Glansrijke Toekomst zijn er specifieke doelstellingen gekoppeld als het gaat om onderwijsambities. Deze zijn vormgegeven langs de thema's basisvaardigheden (taal en rekenen), preventie en zorg en brede talentontwikkelingen. Deze gaan verder dan alleen economische doelstellingen.
		Wethouder Van Benschop
79.	Programma Lerend en Ondernemend Dordrecht p.63 Hoe wordt in het onderwijs programma of in het regionaal plan VSV aandacht bestaat bij uitval of beschikbare plekken voor leerlingen die meer aandacht of speciaal onderwijs nodig	Een passend en dekkend onderwijsaanbod in de stad en de regio is een gezamenlijke opgave. Het onderwijs is met het samenwerkingsverband als eerste aan zet en moet hierover afstemming zoeken met de gemeente(n). Binnen de lokale onderwijsstuurgroep Preventie en zorg is 'het tegengaan van thuiszitters' een prioriteit, omdat we thuiszitters willen voorkomen. De gemeente neemt ook (ambtelijk) deel aan deze stuurgroep. Daarnaast is ons bekend dat er soms wachtlijsten zijn voor het speciaal onderwijs. Speciaal onderwijs heeft een regionaal karakter. Onderwijs en de

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	hebben? Zijn daar voldoende onderwijsplekken voor begroot in 2025?	samenwerkingsverbanden moeten voldoende passende onderwijsplekken faciliteren. Door de druk op het onderwijs, o.a. door de tekorten aan leerkrachten ontstaan er wachtlijsten. Door de gemeente Dordrecht worden er niet direct onderwijsplekken begroot. De gemeente investeert bijvoorbeeld wel in leerplichtconsulenten om zo thuiszitters te voorkomen. Binnen het regionale programma VSV loopt op dit moment een regionale evaluatie op het huidige programma, waarbij er ook wordt gekeken naar successen uit andere regio's. Het voorkomen van vsv blijkt een ingewikkelde opgave. Binnen het programma Glansrijke Toekomst wordt de Matchmaker (consulenten die vsv-ers benaderen) als preventief op het MBO (DaVinci en Yuverta) gepositioneerd.
		Wethouder Van der Kruijff
80.	Programma Lerend en Ondernemend Dordrecht Wat zijn de doelen voor 2025 qua aanpak laaggeletterdheid?	Betreffende 'laaggeletterdheid': we hanteren daarvoor de regionale vierjarenaanpak 'taal is zeg maar niet echt mijn ding'. Insteek voor 2025 is 'taal op werkvloeren, ouderbetrokkenheid, toegankelijke dienstverlening, basisvaardigheden gericht op meedoen en redzaamheid van de inwoners.
		Wethouder Burggraaf
81.	Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht Bij de begroting 2024 is een motie aangenomen om te onderzoeken hoe een doorstroommakelaar kan bijdragen aan een betere doorstroming van specifieke doelgroepen. Wij lezen hier in de begroting niets over terug. Tegelijkertijd lezen wij wel de urgentie van passend wonen en het aanhoudende woningtekort. Wat is de status van dit onderzoek en de uitvoering van de motie?	Gezien de vele vraagstukken die er spelen op het gebied van wonen moest er gezocht worden naar capaciteit om hier op een goede manier uitvoering aan te geven. Inmiddels is er gestart met het opstellen van een plan van aanpak. Onderdeel hiervan is om in gesprek te gaan met Trivire om te leren van hun succesvolle aanpak. We zullen onderzoeken hoe we dat kunnen vertalen naar de bewoners van markthuur- en koopwoningen Wanneer het plan van aanpak gereed is wordt de raad hierover geïnformeerd. Naar verwachting zal dit begin 2025 zijn.
		Wethouder Burggraaf

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

82.	Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht In de begroting beschrijft u de doelstellingen en afspraken om sociale huurwoningen te bouwen. Wij missen hierin de andere instrumenten om sociale huurwoningen uit de bestaande voorraad beter voor de beoogde doelgroep beschikbaar te krijgen. Werkt het college ook aan bijvoorbeeld een aanpak van scheefwonen en welke instrumenten worden hier, samen met de woningcorporaties, op ingezet?	In de Routekaart wonen (2023) is aangegeven welke instrumenten we inzetten om te sturen op de beschikbaarheid van woningen, en welke instrumenten daarbij belangrijk zijn. Scheefwonen is hierin niet opgenomen. Mede omdat er weinig mogelijkheden zijn om hier effectief op te sturen.
		Wethouder Burggraaf
83.	Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht Kunt u een beeld geven van het aantal scheefwoners binnen de sociale huursector?	Het percentage scheefwoners in Dordrecht in de sociale huursector is 13,6% (goedkope scheefwoners) en 13,2% (dure scheefwoners). Deze percentages zijn lager dan het landelijk gemiddelde. (CBS)
		Wethouder Burggraaf
84.	Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht In de begroting wordt gesproken over het stimuleren van de Omgevingstafel. Welke instrumenten zet het college in om marktpartijen overkoepelend over projecten betrokken te houden bij de algehele visie en ontwikkelplan en van de stad?	Als gemeente nemen we deel aan de regionale Bouwtafel. De leden van deze tafel vormen een zo breed mogelijke vertegenwoordiging van bouwende partijen, zoals gemeenten, woningcorporaties, projectontwikkelaars, bouwers, onderwijsinstellingen, maar ook waterschappen en omgevingsdiensten. De regionale Bouwtafel helpt bij het realiseren van de ambitie van de regio Drechtsteden; we willen de Drechtsteden op de kaart zetten als aantrekkelijk woon- en werkgebied met voldoende passende en betaalbare woningen. Daarnaast hebben we ons recent aangemeld bij de provincie Zuid-Holland als pilotproject 'parellel plannen'. Deze vorm van werken - aangekondigd door voormalig Minister de Jonge van Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening' in kamerbrief 2022-0000716992 - zorgt ervoor dat alle stakeholders, beleidsdisciplines en alle proces- en projectsturing in een (zeer) kort tijdbestek gezamenlijk tot randvoorwaarden en planvorming komen.. De algehele visie voor (de fysieke leefomgeving van) Dordrecht nemen we op in de omgevingsvisie 2.0. Het 'ontwikkelplan' voor de stad werken we uit in een ontwikkelstrategie. In deze ontwikkelstrategie identificeren we ook (beoogde) samenwerkingen/partners. Om tot een gedegen ontwikkelstrategie te komen, worden deze (beoogde) partners geconsulteerd. Wanneer

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

		een marktpartij een concreet initiatief heeft en hier een vergunningaanvraag voor wil indienen, kunnen we ervoor kiezen om de Omgevingstafel in te schakelen. Bij een Omgevingstafel komen de initiatiefnemer en alle betrokkenen bij elkaar (in een of meerdere sessies). Het initiatief wordt dan besproken vanuit de gedachte om het mogelijk te maken. Dit levert de initiatiefnemer een integraal advies op, waarmee hij de vergunningaanvraag kan opstellen en indienen. Alvorens de vergunningsverleningsprocedure voortvarend kan worden doorlopen.
		Wethouder Burggraaf
85.	Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht In de jaarrekening 2023 schreef u te verwachten dat 45% van de tot 2026 te realiseren woningen een sociale huurwoning betreft. Welke activiteiten binnen de begroting voor 2025 worden ingezet om dit richting de afgesproken 30% te brengen?	Jaarlijks wordt een realisatiemonitor gemaakt om te bezien of we op schema liggen om het beoogde totale programma te realiseren. Hierin is ook beschreven in hoeverre er bijgestuurd kan worden en op welke wijze dat kan. De activiteiten uit de begroting die daarbij horen zijn te vinden op blz. 72-73, zoals: • We maken woningbouw mogelijk door gronduitgifte, gebiedsontwikkeling, bestemmingsplannen en begeleiden van initiatieven. • We voegen koopwoningen aan de planvoorraad toe in het betaalbare segment. Omdat uit monitoring blijkt dat met name betaalbare koopwoningen in realisatie achterblijven is de laatste doelstelling opgenomen. Kortom, er wordt jaarlijks bekeken wat er nodig is om bij te sturen, en de hoofdlijn daarvan wordt opgenomen in de begroting.
		Wethouder Van der Linden
86.	Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht Bij doelstelling 3 staat op pagina 73: "Om dit voor elkaar te krijgen hebben we in het Mobiliteitsplan Dordrecht2040 belangrijke kaders en maatregelen vastgelegd zoals het nabijheidsprincipe, STOMP principe, herrotering autoverkeer ten faveure van lopen, fietsen, deelvervoer en OV, verdere invoering 30km/u en meer sturend parkeerbeleid." Waarom staat dit in de begroting? "Herrotering autoverkeer ten faveure van lopen, fietsten, deelvervoer en OV" is geen onderdeel van het mobiliteitsplan. Het woord "herrotering" staat	Het woord 'herrotering' staat inderdaad niet als zodanig in het Mobiliteitsplan Dordrecht 2040. Wel zijn ideeën als knips en eenrichting genoemd waarmee we autoverkeer tot een andere route willen verleiden, ofwel herrotering.

Kenmerk**Datum**

21 oktober 2024

	nul keer in de 122 pagina's van het mobiliteitsplan.	
		Wethouder Van der Linden
87.	Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht Bij doelstelling 4 staat op pagina 75 als tussenkop: " We gaan het parkeren, vooral in de binnenstad en Schil, anders organiseren." Waarom staat hier niet als tussenkop: "We gaan het aantal parkeerplaatsen in garages fors uitbreiden"? Uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen in garages is immers één van de belangrijkste punten uit het mobiliteitsplan.	De parkeeropgave behelst meer dan alleen parkeercapaciteit toevoegen in parkeergarages. Het gaat om een schuifoperatie, van straatparkeren naar parkeren in garages, dan wel op afstand. Ook tariefdifferentie is een onderdeel van deze activiteit.
		Wethouder Van der Linden
88.	Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht Bij de uitwerkingen (tussenkopjes) van doelstelling 4 ontbreekt een belangrijk onderwerp uit het mobiliteitsplan. Er staat niets over het verbeteren van de doorstroming op de doorgaande wegen. Een belangrijke doelstelling uit het mobiliteitsplan is het verbeteren van de doorstroming voor autoverkeer op wegen als de Laan der VN, onder andere door toepassing van slimme verkeerslichten voor een (beter werkende) groene golf. Waarom is er hierover geen stukje opgenomen in de begroting 2025? Beoogt het college een selectieve uitvoering van het mobiliteitsplan? Verbeteringen voor andere vervoermiddelen als fiets, OV en transport over water krijgen wel aandacht, terwijl de afgesproken verbeteringen voor autoverkeer niet of nauwelijks aan bod lijken te komen in deze versie van de begroting 2025.	In het mobiliteitsplan is het volgende opgenomen over doorstromingsmaatregelen voor autoverkeer op de belangrijke inpridders (pagina 56): Richting 2040 is het aannemelijk dat op verschillende kruispunten op termijn extra maatregelen nodig zijn om de doorstroming van autoverkeer te waarborgen: bijvoorbeeld op de Laan der VN, de Provincialeweg en de Dokweg. Mede om deze reden wordt vanuit dit mobiliteitsplan al gestart met het onderzoeken van ongelijkvloerse kruispunten op de Laan der VN. Het monitoring- en evaluatieplan zorgt voor geregeld inzicht of op termijn ook op andere inpridders zoals de Merwedestraat, Provincialeweg en Dokweg doorstromingsmaatregelen benodigd zijn. De uitwerking van ongelijkvloerse oplossingen Laan der VN staat gepland voor 2025/2026 en zal in het kader van het mobiliteitsplan uitgevoerd worden. Niet alle maatregelen die in het mobiliteitsplan genoemd zijn, zullen één op één overgenomen worden in de begroting.

Kenmerk

Datum

21 oktober 2024

		Wethouder Van der Linden
89.	Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht Bij doelstelling 4 wordt aangekondigd dat de gemeente een ontwikkelplan voor deelmobiliteit wil maken. Worden bij het opstellen van dat ontwikkelplan ook private aanbieders van deelmobiliteit betrokken?	Bij het opstellen van het ontwikkelplan voor deelmobiliteit is het belangrijk een goed beeld te hebben van de markt en zijn aanbieders. Daarom zullen verschillende aanbieders betrokken worden bij dit plan.